

РІШЕННЯ № 111

Про затвердження проекту Плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, в частині удосконалення інституту адвокатури та щодо органів суддівського врядування та самоврядування, від Національної асоціації адвокатів України

«27» жовтня 2021 року

м. Київ

11 червня 2021 року Указом Президента України № 231/2021 затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки (далі – Стратегія), яка визначає основні засади та напрями подальшого сталого функціонування та розвитку системи правосуддя з урахуванням кращих міжнародних стандартів та практик.

Зокрема Стратегія визначає пріоритети удосконалення положень законодавства у сфері судоустрою, статусу суддів, судочинства та інших інститутів правосуддя, а також впровадження невідкладних заходів для забезпечення позитивних зрушень у функціонуванні відповідних правових інститутів.

У Розділі I «Розвиток системи правосуддя» Стратегії визначено, що деталізований перелік завдань, заходів, очікуваних результатів та показників подальшої реалізації реформи судоустрою, судочинства та інших правових інститутів відображається у Плані дій щодо реалізації Стратегії, який схвалюється Комісією з питань правової реформи. Розробка та запровадження Плану дій має супроводжуватися комплексними обговореннями із залученням громадського та експертного середовища.

У контексті наведеного, Рада адвокатів України, звертає увагу, що наразі План дій, як проект, проходить погодження між різними органами влади та інституціями. І попри те, що Указом Президента України визначено, що розробка Плану має відбуватися за участю представників державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, провідних фахівців різних галузей права, вже є очевидним на практиці, що відповідальні органи отримали різний вплив і рівень допуску до участі в напрацюванні документу. Більше того, деякі державні органи отримали пріоритетне право участі в реформі адвокатури, хоча це суперечить конституційному статусу адвокатури і міжнародним практикам у відносинах адвокатури з виконавчою владою. Так, Міністерство юстиції України вже внесло пропозиції щодо реформування адвокатури, і лише потім документ направили до Національної асоціації адвокатів України. З подачі Міністерства юстиції України, у проекті Плану вже з'явилися такі заходи, як «запровадження інституту експертної оцінки наданих адвокатських послуг» на рівні нормативно-правової бази, хоча в Стратегії такого пункту немає, тощо.

Рада адвокатів України наголошує, що принцип самоврядності передбачає, що без погодження з єдиною професійною організацією адвокатури не можуть бути прийняті жодні зміни до профільного законодавства, це є міжнародним стандартом, який зобов'язалася дотримуватися Українська держава не лише як суб'єкт резолюцій Ради Європи в середині 1990-х років, але і як сторона численних міжнародних конвенцій і угод.

Відповідно до статті 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» Національна асоціація адвокатів України є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування. Національна асоціація адвокатів України представляє адвокатуру України у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності,

громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями. Адвокатура України є конституційним інститутом, який діє для надання професійної правничої допомоги.

Національна асоціація адвокатів України в особі Ради адвокатів України, яка діє як вищий орган адвокатського самоврядування у період між з'їздами адвокатів України, з урахуванням інституційного, інтелектуального ресурсу, практичного досвіду і мандату від усієї адвокатської спільноти на представництво інтересів професії, розробила власний проект Плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, в частині удосконалення інституту адвокатури (розділ 4.5), щодо органів суддівського врядування та самоврядування (розділ 4.2.1), який є реалістичним, відповідає актуальним потребам адвокатів і посилить незалежність професії. До цього документу за результатами комплексного обговорення увійшли пропозиції від Голів рад адвокатів регіонів, Голів КДКА регіонів, Голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, інших органів адвокатського самоврядування, керівників комітетів Національної асоціації адвокатів України.

Рада адвокатів України, заслухавши Голову Комісії з питань правової реформи, народного депутата України Іонушаса С.К., Голову Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, народного депутата України Костіна А.Є., народного депутата України Тарасенка Т.П., врахувавши пропозиції Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П., Заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А., Секретаря Ради адвокатів України Колесникова І.В., члена Комісії з питань правової реформи Дроздова О.М., Голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Вилкова С.В., членів Ради адвокатів України Черезова І.Ю., Величко Л.Ю., Осики С.В., Тельмана А.Г., Голови Ради адвокатів Волинської області Руденко Г.А., Голови Ради адвокатів Харківської області Гайворонської В.В., Голови Ради адвокатів Луганської області Мельнікова О.А., інших членів органів адвокатського самоврядування, керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та

адвокатську діяльність», Розділом II Положення про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити проект Плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, в частині удосконалення інституту адвокатури (розділ 4.5) та щодо органів суддівського врядування та самоврядування (розділ 4.2.1) від Національної асоціації адвокатів України, що додається.
2. Доручити Голові Ради адвокатів України направити проект Плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, в частині удосконалення інституту адвокатури (розділ 4.5) та щодо органів суддівського врядування та самоврядування (розділ 4.2.1) від Національної асоціації адвокатів України до Міністерства юстиції України та Комісії з питань правової реформи для врахування при схваленні Плану дій щодо реалізації Стратегії.
3. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити на офіційному сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

[підпис]

І.В. Колесников

ПЛАН ДІЙ
щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки

Зміст заходу, що підлягає реалізації	Відповідальний орган	Строки виконання заходу (початок-закінчення)	Результат (продукт), отриманий після виконання заходу	Результат (зміна), що стане можливим завдяки реалізації заходу	Нааявні ризики та шляхи їх подолання
4.5. Удосконалення інституту адвокатури					
Запровадження системного підходу до удосконалення інституту адвокатури					
Існуючий стан справ:			Індикатор стану справ:		

Посилення гарантій адвокатської діяльності, її видів і професійних прав адвокатів, удосконалення самоврядування адвокатури	НААУ Комітет ВРУ з питань правової політики (КОСТИН А.Є.)	2021 рік	Законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України <i>щодо оподаткування самозайнятих осіб - адвокатів</i> , які провадять незалежну професійну діяльність. Народним депутатом України Ватрасом В.А. вже зареєстровано законопроект №2200, який стосується усіх самозайнятих осіб, однак серед них лише адвокати реалізують конституційну функцію. Зазначене зумовлює виокремлення і прийняття окремого Законопроекту в частині адвокатів.	Збільшитися наповнення бюджету України податками.	
	НААУ Комітет ВРУ з питань антикорупційної політики (РАДІНА А.О.)	2021 рік	Законопроект про внесення змін до частини 5 статі 45 Закону України «Про запобігання корупції». Народними депутатами України ІОНУШАС С.К., БАКУМОВ О.С. КЛОЧКО А.А., МАКАРОВ О.А., ВАТРАС В.А. та інші депутати подали Законопроект № 3602 який усуває правову невизначеність обов'язків членів органів адвокатського самоврядування заповнювати та подавати декларацію осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Законопроект прийнято в першому читанні.	Усувається правова невизначеність. Держава гарантує адвокатам їх самоврядність та незалежність	

	НААУ Комітет ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики (ГЕТЬМАНЦЕВ Д.О.)	2021 рік	Законопроект про внесення змін до статті 58 «Закону України про адвокатуру та адвокатську діяльність через ЗУ «Про Державний бюджет України на 2022 рік». Внести пропозицію щодо скасування встановлених обмежень у виді трьох прожиткових мінімумів для працездатних осіб, які впливають на визначення щорічних внесків, сплати за складення кваліфікаційного іспиту, тощо. (Абзац перший частини другої статті 58 Закону).	Надасть можливість інноваційного розвитку нових технологій та покращить фінансове становище органів адвокатського самоврядування	
	НААУ Комітет ВРУ з питань правоохоронної діяльності (ІОНУШАС С.К.)	2021 рік	Законопроект про внесення змін до ст. 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення» (строки накладення адміністративного стягнення). Ст. 212-3 Порушення права на інформацію та права на звернення ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ст.20 Професійна права адвоката; ст. 24 Адвокатський запит НААУ підготувала пропозиції до законопроекту та направила його до Голови Комісії з питань правової реформи при Президентові України ІОНУШАСУ С.К.	Сприятиме зміцненню відповідальності за ненадання відповіді на адвокатський запит Посилиться захист та гарантії професійних прав адвокатів	

	НААУ Комітет ВРУ з питань правоохоронної діяльності (ЮНУШАС С.К.)	2021-2023	Розробити Законопроект про внесення змін до положень КПК, зокрема: - Розширити (деталізувати) перелік прав захисників (ст. 47); - Підтвердження повноважень захисника, доповнити, що документом, що посвідчує особу захисника, є посвідчення адвоката України затвердженого зразку РАУ (ст. 50); - Унеможливити одночасне прийняття участі декількох захисників за договором та за призначенням (ст. 53); - Заборонити правоохоронним органам збирати докази, які є та/або можуть бути адвокатською таємницею, деталізувати критерії (ст.93); - Надати право захисникам, адвокатам приймати участь у будь-яких слідчих (розшукових) діях, крім негласних, у яких бере участь особа, якій адвокат надає професійну правничу допомогу (ст.223); - Надати право захисникам під час допиту проводити фото та відео зйомку (ст. 224); - Надати право захисникам звертатися із клопотанням про проведення обшуку, проводити обшук, тощо (ст. 234, 235); -	Посилюється захист та гарантії професійних прав адвокатів	
--	--	-----------	---	--	--

			Доповнити ст. 237-1 особливості проведення обшуку та огляду житла чи іншого володіння адвоката (удосконалити механізм виклику та прибуття представника регіональної ради на проведення таких дій, надати таким особам певних прав). Посилити захист адвокатів під час вручення їм повідомлення про підозру (Генеральний прокурор та/ або його заступникам) ст.481; - виокремити особливості порядку притягнення адвоката до відповідальності, проведення відносно останнього ОРЗ, тощо. - встановити інформування регіональних рад адвокатів про затримання та поміщення в установи тимчасового тримання адвокатів;				-		
--	--	--	---	--	--	--	---	--	--

	НААУ	2022-2023 роки	НААУ підготувати пропозиції до законопроекту та направити його до Голови Комісії з питань правової реформи при Президентові України ІОНУШАСУ С.К. щодо внести зміни до статей 48,50,51,52,53,55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» виключивши будь які обмеження щодо можливості бути обраним до органів адвокатського самоврядування, оскільки це суперечить частині 2 статті 43 вказаного Закону щодо можливості адвокатів України брати участь у роботі органів адвокатського самоврядування та бути обраними до їх складу, та є порушенням прав людини в цілому.	Надасть змогу авторитетним фахівцям, які мають підтримку та довіру делегатів продовжувати та/або бути у подальшому обраними на виборні посади.	
Дисциплінарна відповідальність та процедури					
Існуючий стан справ:			Індикатор стану справ		

Розроблення та прийняття закону щодо врегулювання порядку розгляду дисциплінарних скарг на дії адвокатів, гарантування прозорості процедури та безоплатного для скаржника розгляду скарги щодо адвоката	НААУ	2021 рік	Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» в чинній редакції у повній мірі регулює порядок розгляду дисциплінарних скарг на дії адвокатів.	Дисциплінарна процедура щодо адвокатів врегульована на законодавчому рівні у спосіб, що гарантує її справедливність. Зміни через ВРУ не потребуються.	
Запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження	НААУ	2021 рік	Рішенням РАУ № 64 від 03.07.2021 внесено зміни та доповнення до РЕГЛАМЕНТУ ВКДКА та ПОЛОЖЕННЯ про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, внесено зміни у відповідні акти НААУ. НААУ створена Робоча група щодо розробки Порядку розгляд дисциплінарних справ щодо несплати щорічних внесків адвокатів в спрощеному провадженні. (Інститут спрощеного (письмового) дисциплінарного провадження вже частково функціонує.	Оптимізована та підвищена ефективність дисциплінарних проваджень та дисциплінарні процедури. Законодавче регулювання через ВРУ не потребує.	

Конкретизація підстав, процедур притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та порядку оскарження рішення про притягнення до такої відповідальності	НААУ	2021 рік	Регламент ВКДКА та Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність.	Удосконалено інститут відповідальності адвоката, що відповідає міжнародним стандартам. Законодавче регулювання ВРУ потребує. через не	
Покращення інституційної спроможності адвокатури					
Існуючий стан справ:			Індикатор стану справ:		

Перегляд вимог щодо набуття права на зайняття адвокатською діяльністю, запровадження прозорі процедури проведення єдиного кваліфікаційного іспиту, стажування кандидатів, порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України	НААУ ВРУ	2021 - 2022 роки	Рішенням РАУ № 38 від 02.07.2021 затверджено стратегію розвитку НААУ на 2021 -2025 року В НААУ створено Робочу групу по розробці та удосконалення кваліфікаційних процедур і доступу до професії. В рамках її впровадження буде прийнято новий порядок складання іспитів, які складатимуться з 3 етапів. З'явиться співбесіда, все буде дуже формалізовано, методика оцінювання буде чітка. Запроваджується ОНЛАЙН ТЕСТУВАННЯ. Виконання письмової частини буде вимагати застосування актуальної практики Верховного Суду та ЄСПЛ. РАУ постійно вдосконалює Порядок ведення ЄРАУ та процедури користування такою базою (КАБІНЕТ АДВОКАТА, ЕЛЕКТРОННИЙ ОРДЕР, ЕСІТС+ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЯ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ, ТОЩО). Розробляється функціонал бази ЄРАУ для доступу до електронних державних реєстрів через ОСОБИСТИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ КАБІНЕТ ЄРАУ.	Запроваджені оновлені, прозорі процедури доступу до професії та підвищення кваліфікації адвокатів. Забезпечує відкритість та доступність інформації стосовно адвокатів та адвокатської діяльності в Україні з обов'язковим дотриманням ст. 17 Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».	
--	---------------------	-----------------------------	---	---	--

Розширення можливостей доступу до державних реєстрів та баз даних при здійсненні адвокатської діяльності Удосконалення: – організаційно-правових форм здійснення адвокатської діяльності та засад діяльності органів адвокатського самоврядування, удосконалення професійних стандартів діяльності адвоката; – порядку та умов залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги; – статусу помічника адвоката; – порядку захисту прав адвоката під час здійснення професійної діяльності; - запровадження інституту експертної оцінки наданих адвокатських послуг.	НААУ ВРУ		НААУ створена робоча група, яка розробляє зміни до ч.7 ст. 10 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» в частині надання права радам адвокатів регіонів за результатами стажування приймати рішення про відмову у видачі особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.	Забезпечено доступ адвокатів до державних реєстрів та баз даних. Покращені організаційно-правові форми здійснення адвокатської діяльності, систематизовано контроль за якістю надання адвокатських послуг. Удосконалено порядок та умови вступу осіб у професію.	
Порядок та умови залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги					
Існуючий стан справ:	Індикатор стану справ:				

Порядок та умови залучення адвокатів до надання безоплатної правової допомоги регулює Держава через Міністерство юстиції України	НААУ ВРУ	2022-2023 р.	НААУ наполягає на тому, що організація діяльності безоплатної правової допомоги повинна бути покладена на самоврядні органи адвокатського самоврядування	Потребує внесення змін до чинного законодавства через ВРУ	
--	----------	--------------	--	---	--

ПЛАН ДІЙ
щодо реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки

Зміст заходу, що підлягає реалізації	Відповідальний орган	Строки виконання заходу (початок-закінчення)	Результат (продукт), отриманий після виконання заходу	Результат (зміна), що стане можливим завдяки реалізації заходу	Наявні ризики та шляхи їх подолання
4.2. Зміцнення незалежності судової влади та підзвітності суспільству					
4.2.1. Щодо органів суддівського врядування та самоврядування					
Існуючий стан справ:		Індикатор стану справ:			
Забезпечення інституційної самостійності та транспарентності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України	НААУ Комітет ВРУ з питань правової політики (КОСТІН А.Є.)	2022 рік	Підготувати та подати законопроект про внесення змін до частини 3 ст. 92 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» щодо формування складу ВККС в частині відновлення права делегування (призначення) 3-їздом адвокатів України та/або Радою адвокатів України 2 (двох) представників до складу ВККС України.		
Удосконалення ролі суддівського врядування пов'язаних з формуванням суддівського корпусу					

Удосконалення статусу, порядку формування та організаційно-правових засад діяльності громадських органів, які беруть участь у процедурах добору кандидатів на посаду судді та кваліфікаційного оцінювання суддів, з метою забезпечення належної взаємодії з кваліфікаційними органами, прозорості їх діяльності, обґрунтованості ухвалення їх рішень, відповідальності членів цих громадських органів та запровадження єдиних підходів щодо врегулювання конфлікту інтересів членів органів суддівського врядування та членів громадських органів, які беруть участь у процедурах добору та оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді	НААУ Комітет ВРУ з питань правової політики (КОСТІН А.Є.)	2022 рік	Підготувати та подати законопроект про внесення змін до ст. 87 (Громадська рада доброчесності) ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» щодо формування складу РГК надавши НААУ через органи адвокатського самоврядування право делегувати 3-5 своїх представників, які є визнаними фахівцями.		
--	--	----------	--	--	--